

[Erik Appel.]

Nu er Forholdet i vedkommende Sogn det, at Frimenigheden har 90 Medlemmer plus nogle unge, medens Sognet har 2 200 Indbyggere. Frimenigheden har tilbudt at betale $\frac{1}{3}$ af Udgifterne til Lys, Brændsel, Rengøring, Bælgetrædning m. m., hvilket for indeværende Aar vil beløbe sig til 600 Kr. Højere Beløb er der, mig bekendt, ikke betalt af nogen Frimenighed for Brug af Sognekirken. Det maa i denne Sammenhæng bemærkes, at Sognekirken er opvarmet til folkekirkeligt Brug, saa det af Frimenigheden tilbudte Beløb rigeligt dækker de virkelig paaløbende Udgifter.

Jeg formoder, at Frimenighedens Brug af Sognekirken bedst ordnes gennem et Regulativ, efter hvilket Frimenighedens Gudstjenester bliver fastlagt, saa den faar en rolig Brug af Kirken. Jeg tillader mig at henstille til den højtærede Kirkeminister at underkaste det af mig fremdragne Forhold en nøje Prøvelse.

Jeg skal derefter ligesom det ærede Medlem Hr. Kristian Nygaard tillade mig at henlede det høje Tings Opmærksomhed paa den danske Friskoles økonomiske Stilling. Denne er i de senere Aar under Prisniveauets Stigning og som Følge af de ret store Krav, der fra Statsmagtens Side stilles til Skolebygning m. m., blevet saa vanskelig, at der kan tales om en Nødssituation. Da jeg ikke kan gaa ud fra, at alle Medlemmer af dette høje Ting har Friskolens Oprindelse og historiske Stilling i vor Skoleverden inden for en stærkt optaget Hukommelses Rækkevidde, skal jeg tillade mig kort at omtale begge Dele.

Den danske Friskole nærmer sig Hundredeaaret for sin Oprindelse, og den er saaledes af nogenlunde samme Alder som den danske Folkehøjskole. Dens Ophav er danske Hjem, der ønskede at undervise deres Børn paa hjemlig Grund og i saa nær Forstaaelse med Hjemmets aandelige Indstilling som vel muligt. Det blev en jysk Skomagerson, der paa sønderjysk Grund skabte Friskolens særegne Undervisningsform, idet han brød med den gængse Lektie-læren, navnlig efter den saakaldte „Lærebog“ i kristelig Etik, Moral og Dogmatik, og satte den bibelhistoriske Fortælling i Stedet. De tilsynsførende Provster forfulgte Skomagersonen — der for øvrigt var uddannet Lærer og hed Kristen Kold. Det blev ikke bedre, da han optog Fortællingen i Danmarkshistorien. En Provst i Aabenraa Amt, hvor Kristen Kold søgte Embede, spurgte, hvad han vilde opnaa dermed, og da Kold svarede, at han vilde indgive Bør-

nene dansk Folkeaaend, udbrød Provsten: Gudbevares, her har vi ingen Folkeaaend.

Folkeskolen blev lukket for Kold, og derved førtes han til Oprettelse af Friskolen. Siden da har Friskolen været en Del af den danske Børneskole og en ikke uvæsentlig Del. Den har virket tilskyndende og fornyende paa Folkeskolen, ikke blot ved sin Fortællemaade, men ogsaa ved den nære Tilknytning, den hidførte mellem Hjem og Skole, saa de i Fællesskab omfattede med Interesse ikke blot Børnenes Undervisning og Opdragelse, men ogsaa deres Færd, naar de forlod Skolen. Det tør nok hævdes, at Friskolen magtede at binde Børnene ogsaa som Ungdom til deres gamle Skole og til Forældre kredsen, saa de ikke ved at forlade Skolen førtes ud i et faretruende Tomrum.

Jeg erkender med stor Glæde, at der i de senere Aar har vist sig en voksende Forstaaelse af et forbindende Forhold mellem Hjem og Skole inden for Folkeskolen, men under den stedfindende Udvikling mod Centralskoler vil det fortsat have sin let vurderlige Betydning, at der findes en Skoleform, der ogsaa for større Skolers Vedkommende kan vise Vej mod Opretholdelse af et virksomt Fællesskab mellem Skole og Hjem.

Jeg henstiller til det høje Ting paa velvillig Maade at overveje sin Stilling til den danske Friskole, og jeg tillader mig at henstille til den højtærede Undervisningsminister at tage Initiativet til en Form for økonomisk Støtte til denne Friskole, der som sagt er i en Art Nødssituation. Det er mig bekendt, at den højtærede Ministers Forgænger, den nuværende Indenrigsminister, omfattede Friskolen med stor Velvilje og Forstaaelse. Jeg kan ikke vente, at den højtærede Undervisningsminister i sin Egen-skab af tidligere Undervisningsinspektør for Statsskolen har haft videre Føling med Friskolen, men ud fra den højtærede Ministers ofte tilkendegivne Interesse for pædagogiske Spørgsmaal af enhver Art tør jeg forvente Ministerens Forstaaelse og Interesse ogsaa for denne Skoleform.

Friskolefolkene betaler deres Del af Udgifterne til Folkeskolen og ønsker sig ikke fritaget derfor. Adskillige Kommuner støtter Friskolen, og det med Beløb, der varierer fra 25 Kr. til 60 Kr. pr. Barn; men der er flere Kommuner, som intet yder, og nogle af dem ønsker Friskolen heller ikke at stille Krav til.

Jeg kan paa Friskolens Vegne og som ansvarlig Leder af en Privatskole, der har Friskolens Form, udtale Friskolens Tak til Rigsdag og Undervisningsministerium for